

Oslo politidistrikt

Per e-post: post.oslo@politiet.no

Kopi til: oda.karterud@politiet.no

Oslo, 24.04.2017

Ref: 22301-501

Ansvarlig advokat: Jon Wessel-Aas

ANMELDELSE PÅ VEGNE AV NETTAVISEN:

STRAFFBARE OVERTREDELSE AV ÅNDSVERKLOVEN OG STRAFFELOVEN MED HATEFULLE MOTIVER OG UNDERGRAVING AV PRESSEFRIHETEN

1. INNLEDNING

På vegne av Mediehuset Nettavisen AS (Nettavisen) inngis med dette anmeldelse for overtredelse av følgende straffebestemmelser:

- Åndsverkloven § 54 tredje ledd, jf første ledd, jf §§ 2 og 3, jf straffeloven § 77 bokstav i)
- Straffeloven § 202, § 77 bokstav i)

Den faktiske bakgrunnen for anmeldelsen beskrives og dokumenteres nærmere under punkt 2 nedenfor. Deretter vil vi under punkt 3 kommentere de strafferettslige sidene, slik vi ser det, samt forklare og begrunne hvorfor vi mener at saken bør prioriteres og bli gjenstand for etterforskning med etterfølgende straffeforfølgning av de skyldige.

Det nevnes for ordens skyld at Nettavisen v/nyhetsredaktør Erik Stephansen på fredag 21. april, innga en kortfattet anmeldelse per e-post til post.oslo@politiet.no. Det kan sees bort fra denne, da nærværende brev erstatter og utdyper det som ble sendt på fredag.

2. NÆRMERE OM BAKGRUNN FOR ANMELDELSEN – DE FAKTISKE FORHOLD

Nettavisen publiserte torsdag 20.april en sak der man i en ordinær nyhetsartikkel, omtalte et utspill fra AUF-leder Mani Hussaini på Arbeiderpartiets landsmøte, om å gjeninnføre arveavgift. Artikkelen er skrevet av Nettavisens medarbeidere Jørgen Berge og Farid Igoubah. Tittelbildet er tatt av samme Berge for Nettavisen.

Oppslagets hovedbilde, overskrift og ingress så slik ut:

NY SKATT: AUF-leder Mani Hussaini vil ha Arbeiderpartiets landsmøte med på en ny arveavgift, med et høyere bunnfradrag enn den forrige arveavgiften som ble fjernet i 2013. Foto: Jørgen Berge (Nettavisen)

AUF-lederen vil ha tilbake arveavgift

- Slag i magen på de som har mistet sine nærmeste, mener Unge Høyre.

Publisert: for 3 dager siden
Sist oppdatert: for 2 dager siden

NA Jørgen Berge
Tips meg

NA Farid Ighoubah
Tips meg

Kort tid etter, samme kveld, dukket det opp manipulerte, forfalskede versjoner av Nettavisens artikkel opp flere steder, blant annet i innlegg på Facebook-siden ["Sylvi Listhaug som Statsminister for nasjonen Norge"](#) og på Facebook-siden ["Slå ring om Norge – slå ring om korset"](#).

Nedenfor er et skjermbilde av hvorledes forfalskningen fremsto på sistnevnte nettside:

Som det fremgår, er Nettavisens varemerke, layout, tittelbilde med mer, kopiert fra Nettavisens artikkel, men tittelen og ingressen er manipulert til å få helt annet innhold.

Tittelen er endret til følgende:

«AUF-araber vil gjeninnføre arveavgift for nordmenn»

Ingressen er endret til følgende:

«Det trengs flere penger for å fø på syrere og somaliere i Norge, og Auf-araberen vet hvor de kan hentes i tillegg til å kappe i våre pensjoner»

Begge de nevnte Facebook-sidene er offentlige, og kan følgelig leses av alle. Den samme forfalskningen av Nettavisens nyhetsoppslag ble også lagt ut og delt i stort omfang på Facebook og andre nettsteder. Av kommentarfeltene ser man at forfalskningen blir oppfattet som en reell sak fra Nettavisen, og at saken fostrer en mengde – herunder også det som fremstår som straffbare – hatefulle ytringer om blant andre muslimer generelt og Hussaini spesielt.

Nettavisen vet ikke hvem som har foretatt selve forfalskningen av deres artikkel, men man kan i noen grad identifisere flere av dem som har publisert og delt den.

3. SAKENS STRAFFERETTSLIGE SIDER

3.1 Innledning

På bakgrunn av hva som er beskrevet og dokumentert ovenfor, er det hevet over tvil at det av flere personer er begått overtredelse av åndsverkloven § 54, jf §§ 2 og 3. Dette utdypes under punkt 3.2 nedenfor.

Vi mener videre at den eller de som har foretatt den aktuelle forfalskningen, også har overtrådt straffeloven § 202, da forfalskningen er gjort og offentliggjort på en måte som innebærer at Nettavisen og Nettavisens medarbeidere som fremstår som avsendere, og dermed påfører Nettavisen og dens medarbeidere ulempe i form av tap av tillit og troverdighet. Dette utdypes under punkt 3.3 nedenfor.

Vi mener dessuten at forfalskningen og spredningen av den, hadde sin bakgrunn i "andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse", jf straffeloven § 77 bokstav i), slik at det foreligger skjerpende omstendigheter. Vi uttyper dette under punkt 3.4 nedenfor.

Denne form for manipulasjon/forfalskning av pressens nyhetssaker, et fenomen som er tiltagende og som inngår i den større samfunnsutfordringen med spredning av falske informasjon på Internett, er dessuten et angrep på pressefriheten, slik den er beskyttet som del av ytringsfriheten etter Grunnloven § 100. Slik virksomhet er derfor særlig alvorlig. I dette tilfellet er det kombinert med elementer av hat mot mennesker på grunn av deres religion og/eller etniske opprinnelse, og dette aktualiserer derfor også likhets- og ikke-diskrimineringsprinsippet nedfelt i Grunnloven § 98. Også dette må innebære skjerpede forhold, samt at politi og påtalemyndighet prioriterer saken av allmennpreventive grunner. Dette kommer vi tilbake til under punkt 3.5 nedenfor.

3.2 Åndsverkloven

Den delen av Nettavisens artikkel som er brukt som grunnlag for manipulasjon og forfalskning, inneholder blant annet tekst, design og fotografi, som er skapt av Nettavisens medarbeidere og som er vernet etter åndsverkloven § 1 og § 43a, slik at Nettavisen har enerett etter § 2 til både å fremstille eksemplarer og til å gjøre stoffet tilgjengelig for allmenheten. Etter § 3 har opphavsmennene dessuten et vern mot at deres verk brukes på en måte som er krenkende for dem eller for verkets anseelse.

Både vernet etter § 2 og § 3 er krenket i dette tilfellet. Det gjelder ikke bare de personene som opprinnelig publiserte den forfalskede saken, med også enhver som har kopiert og/eller delt saken ved publisering på egen profil/eget nettsted.

Slike krenkelser er straffbare etter åndsverkloven § 54 første ledd. Vi mener dessuten at bestemmelsens tredje ledd kommer til anvendelse, da det må antas at overtredelsen – i alle fall for hovedgjerningspersonene og flere av dem som har delt forfalskningen – har vært forsettlig og fordi det foreligger skjerpende forhold, blant annet ved den skade som handlingen har påført Nettavisens troverdighet og ved det omfang skaden får når forfalskningen er publisert offentlig på Internett og i sosiale medier, med den potensielle – og realisererte – spredningsfare som dette fører med seg.

3.3 Straffeloven § 202

Ved å forfalske Nettavisens artikkel og publisere og spre denne offentlig, slik at det fremstår som en reell artikkel fra Nettavisen, har gjerningspersonene gjennom dokumentet opptrådt

med Nettavisens identitet, med forsett om å påføre både Nettavisen, Mani Hussaini og/eller muslimer, syrere og somaliere generelt en ulempe – overfor Nettavisen i form av tap av tillitt og troverdighet, overfor de øvrige i form av å skape og spre hat mot dem.

3.4 Straffeloven § 77

Når man leser teksten i den forfalskede versjonen av Nettavisens overskrift og ingress, fremstår det som åpenbart at motivet med overtredelsene av så vel åndsverkloven § 54 som straffeloven § 202, har vært å "vinkle" en ordinær nyhetssak slik at fokus ble rettet mot Hussainis (eventuelt antatte) religion og etniske opprinnelse, for å skape og spre hat mot ham spesielt, samt mot muslimer, syrere og somaliere generelt.

Dette forholdet kan muligvis rammes direkte av straffeloven § 185, og det vil i alle tilfelle måtte innebære at straff etter åndsverkloven § 54 og/eller straffeloven § 202 skal skjerpes.

3.5 Forholdet til Grunnloven - allmennprevensjon

For Nettavisen som presseorgan, er det essensielt at publikum kan ha tillit til hva vi publiserer – at likeledes til at det som fremstår som Nettavisens publiseringer, faktisk er Nettavisens.

Det gjelder generelt, men det gjelder spesielt med hensyn til temaer som oppfattes som kontroversielle i befolkningen, herunder hva som skrives om mennesker med annen religion og eller etnisk opprinnelse enn flertallsbefolkningen i Norge. Ikke minst gjelder det i dagens informasjonssamfunn, der vi ser en økende tendens til at det spres falsk informasjon og manipulerte nyhetssaker der artikler fra seriøse presseorganer gis et uriktig innhold av aktører som ønsker å spre falsk informasjon, hatefulle holdninger og annet under det falske flagget til slike presseorganer.

Dette virker direkte nedbrytende på den offentlige debatt, og angriper alle de tre prosessene som beskyttelsen av ytringsfriheten i Grunnloven § 100 er begrunnet i; sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse.

I saker om trusler mot journalister, har Høyesterett i en rekke avgjørelser understreket at slike trusler skal anses som særlig alvorlige, fordi de er angrep ikke bare på den enkelte journalist, men på pressefriheten som sådan, og derved på demokratiet.

Tilsvarende synspunkt må etter vårt syn anlegges i en sak som denne, der pressens nyhetssaker manipuleres og forfalskes. Allmennpreventive hensyn tilsier derfor at denne saken prioriteres av politi og påtalemyndighet, slik at man kan forhindre en utvikling der slik misbruk av pressens identitet og redaksjonelt stoff tiltar. Konsekvensen av en slik utvikling vil være at publikum ikke lenger opplever at de kan stole på at de får seg presentert, faktisk er en reell nyhetssak, og at de ikke klarer å skille mellom det som er ekte og det som er falskneri.

I denne saken inneholder forfalskningen som nevnt dessuten klare elementer av hatefulle ytringer og/eller motiver. I lys av grunnloven § 98 og av Regjeringens uttalte strategi om bekjempelse av hatefulle ytringer, utgjør dette i seg selv en særlig grunn til å prioritere etterforskning og forfølgning av denne saken. Ved å lese kommentarfeltene bare under de to eksemplene som ble gjengitt og lenket til ovenfor under punkt 2, vil man se hva slags hat publiseringen av forfalskningen har fremprovosert. Dersom publikum oppfatter at et seriøst presseorgan som Nettavisen faktisk omtaler mennesker

på den måten som forfalskningen gjør, bidrar det til legitimering av slike hatefulle holdninger.

Forholdene som er omtalt ovenfor kvalifiserer til offentlig påtale.

Vi ber på denne bakgrunn om at saken prioriteres og at det av hensyn til ytterligere bevissikring gjøres snarlig. Nettavisens redaktører vil selvsagt være tilgjengelige for avhør og/eller bidrag med hensyn til ytterligere bevismateriale, dersom det er behov for det.

Med hilsen
Bing Hodneland advokatselskap DA

Jon Wessel-Aas
advokat (H)
jwa@binghodneland.no